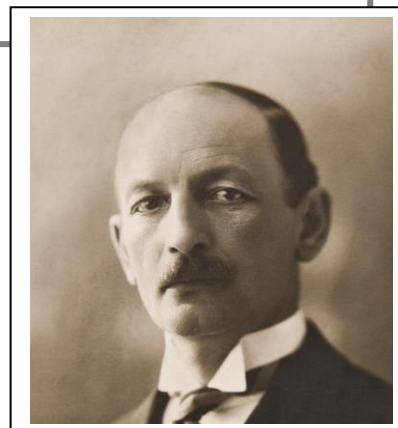

Iktatószám: /2019

Cím: 1149 Budapest, Mogyoródi út 56- 60.
OM azonosító: 035385
Adószám:15319744-2-42

Tárgy:

Varga Márton élete és munkássága

Varga Márton iskolaigazgató a XX. század első felének egyik nagy magyar kertész szaktekintélye volt.

1886. november 11-én született Erdélyben, Szilágysomlyón.

Gyermekezeit Zilahon töltötte szülei egyszülött gyermekeként.

Édesapja szabó volt. A fiatal Varga Márton szakirányú tanulmányait a 4 elemi osztály elvégzése után 1902-ben Aranyostordán a *Magyar Királyi Állami Kertmunkás Iskolában* kezdte, majd a *Bajai Kertmunkás Iskolában* folytatta. A három év kötelező gyakornoki idő után, 1905-ben kezdte tanulmányait a *Budapesti Magyar Királyi Kertészeti Tanintézetben*, a Ménesi úton, ahová állami ingyenes alapítványra vették fel. Kollégiumban lakott.

Tanulmányait 1908-ban fejezte be jeles eredménnyel. Magaviselete a fegyelmi szabályokkal szemben példás, munkanapló-vezetésben igen szorgalmas volt. 1909-től két éven keresztül a Római-fürdői Iskolai Növénykertben dolgozott, majd 1911-ben áthelyezték igazgatónak Kis-Szuglóba az *Angol utcai iskolai növénykertbe* (botanikus iskolakert), ahol addig Kiss Jenő Sándor ideiglenes hivatalnok volt a vezető főkertész.

1912-től kezdett tanítani a szomszédos Egressy úti *Önálló Gazdasági Népiskolában*, majd a *Kertészeti Gazdasági és Háztartási Leányiskolában* (gazdaasszony képző).

1926-ban alapítója és első igazgatója lett a *Budapest Székesfővárosi Kertészképző Iskolának*. „Ezen új feladatkörében – írja 1934-ben Varga Márton 25. éves szolgálati jubileuma alkalmából Horváth Károly igazgató – pompásan állta meg helyét. Igazgatói állását nem pihenőhelynek tekintette, hanem a főváros részéről előlegezett bizalomnak. A nyári szünidők alatt, amikor mások az évi munka után jól megérdemelt pihenőre mennek, ő kezébe vette a vándorbotot és bejárta Európa országait. Áttanulmányozott minden szakmájába illő iskolát és kertészetet. Rajongva szeretett iskolája részére mindenhol valami értékeset, újat hozott. Örömmel állapította meg, hogy külföldi szakkörökben neve ismert, iskolája pedig jó hírnévnek örvend. Üvegházai szebbnél szebb ritkaságokkal vannak tölve mindenkor. Egymás után rendezik a kiállításokat. Egy-egy kiállítása, annak izléssége, tartalmassága révén a szakkörök és laikusok előtt szinte eseményszáma megy.”

Az iskola 1930 környékén 33 hektáron már 13 modern, nagyméretű üvegházban és háromezer melegágyi ablak alatt folytatott termesztő tevékenységet. A várostól megszerzett anyagi támogatással saját terve alapján építette meg az ország első *Japánkertjét*, ami 1928-ban készült el. Akkor 1586 négyzetméter területen. Szorgalmazta a szakmai tanulmányi kirándulásokat, megismertette a diákokkal az akkori idők legjelentősebb kertészeti intézményeit és üzemeit.

Országos hírű szakember, az oktatást és tudományos tevékenységet is magas színvonalon művelte. Kiadványai keresettek voltak, írásait a *Kertészeti Szemle* és a *Kertészeti Lapok* című újságok rendszeresen közölték. Részletesen foglalkozott virághagymák és zöldségnövények termesztésével, melyekről könyvet is megjelentetett. Az iskolában végzett kísérletek során bebizonyította, hogy Magyarországon is lehet eredményesen termesztani a hagymás virágokat és ezzel jelentős nagyságú importot lehet kiváltani.

Szeretett volna egy Országos Kertészeti Múzeumot is létrehozni az iskolában, a begyűjtött relikviák azonban a világháborúban megsemmisültek. Szinte a megalakulásától kezdődően aktívan részt vett az *Okleveles Kertészek Országos Egyesülete* és az *Országos Magyar Kertészeti Egyesület* munkájában.

Az *Országos Magyar Kertészeti Egyesület* 1932-ben elnökké választotta, munkássága idején az egyesület egész fennállásának legsikeresebb éveit élte.

Az Országos Kertészeti Egyesület elnökeként, *gróf Széchenyi Károly* támogatásával a Városligetben létrehozott egy *Kertészeti Kiállító Pávilon* épületkomplexumot. A kertészeti kiállításokra, sportolásra, divatbemutatók megrendezésére alkalmas intézmény 1938-ban épült, üzemeltetője a Kertészeti Egyesület, élén Varga Márton volt. 1945-ben lebombázták és nem építették újjá.

1942-ben beszervezte az egyesületbe a visszacsatolt magyarországi részek kertészeteit is. 1942-ben megszervezte a *Magyar Kertészek Értékesítő, Anyagbeszerző és Termelő Szövetkezetét* a termesztéshez szükséges anyagok beszerzési gondjának enyhítésére.

Kertészeti települést kívánt létrehozni a Balaton környékén, mely ötletéhez megnyerte a minisztérium anyagi és erkölcsi támogatását is. A háború ezt megghiúsította.

A kertésztanuló képzésben bevezette a hármas vizsgarendet, amely az írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsga hármásából állt.

Munkája elismeréseképpen *Horthy Miklós kormányzó* a magyar királyi gazdasági főtanácsos címmel tüntette ki, majd 1936-ban a magyar érdemrend tiszti keresztjét kapta meg. Sokat utazott, úgy Magyarországon, mint külföldön. Járt többek között Hollandiában, Angliában, Németországban és Franciaországban. Megnősült, két leánygyermek született. Felesége *Teasdale Adorka (Adél)* testnevelés tanárnő volt. A II. világháború és az azt követő időszak sok tervét megghiúsította. Az emberek és hivatalok közönye elkésérítette, a sikertelenség megbetegítette. Egy 1946/47-es évkönyvben így ír: „az iskola nagykiterjedésű tankertészete, mintaszerű berendezése és felszerelése, egész növényállománya, 36 üveg- és hajtatóháza, bennük Európa egyik leghatalmasabb növénygyűjteményével, az ostrom idején nagy részben elpusztult”. 1946 karácsonyán felesége elhunyt. Igazgatói funkciót 1949. május 31-ig tölti be. 1950-ben félreállították, nyugdíjazták. Volt diákjai és kollégái továbbra is keresték, szakmai tanácsokat kértek tőle. 1952. január 11-én, 66. életévében elhunyt.

Budapest, 2019. 08. 29.

Fónod Attila
Varga Márton Múzeum vezető
tanár